

Հաստատում եմ

տնօրեն՝ *Colly* Մ. Մխիթարյան

01.09.2023թ.

<<Հայկավանի միջնակարգ դպրոց>> ՊՈԱԿ-ի
V դասարանի դասվարի 2023-2024 ուսումնական
տարվա ուսումնադաստիարակչական
աշխատանքների պլանավորում

Դասղեկ՝ Վարդուհի Մելքոնյան

1.	Թաղևոսյան Ռուզաննա Նորայրի	01. 09. 2019թ.	341	2013	03	05	իգ
2.	Հակոբյան Մանվել Հարությունի	01. 09. 2019թ.	342	2013	06	15	ար
3.	Հակոբյան Մամվել Հարությունի	01. 09. 2019թ.	343	2013	06	15	ար
4.	Հարությունյան Աշոտ Հայկի	01. 09. 2019թ.	344	2013	02	26	ար
5.	Հարությունյան Հարություն Համբարձումի	01. 09. 2019թ.	345	2013	08	27	ար
6.	Մաթևոսյան Սոնյա Հարությունի	01. 09. 2019թ.	346	2013	10	10	իգ
7.	Մակարյան Սյուզի Հովհաննեսի	01. 09. 2019թ.	347	2013	10	30	իգ
8.	Մելքոնյան Մերի Էդգարի	01. 09. 2019թ.	348	2013	10	02	իգ
9.	Շահինյան Արթուր Ռոբերտի	01. 09. 2019թ.	349	2013	08	03	ար
10.	Ոսկանյան Հովհաննես Արմենի	01. 09. 2019թ.	350	2013	10	18	ար

Համար	Հասցեն	Հեռախոսի համար	Ծնողի (օրինական ներկայացուցչի) աշխատանքի վայրը կամ զբաղմունքը	Ընտանիքի սոցիալական վիճակը
1.	գ. Հայկավան	093552571	Մենատնտես	լավ
2.	գ. Հայկավան	093166617	Մենատնտես	լավ
3.	գ. Հայկավան	093166617	Մենատնտես	լավ
4.	գ. Հայկավան	077442191	Պահակային ոստիկան	լավ
5.	գ. Հայկավան	098667640	Մենատնտես	բավարար
6.	գ. Հայկավան	094277339	Մենատնտես	լավ
7.	գ. Հայկավան	093170921	Մենատնտես	լավ
8.	գ. Հայկավան	098629289	Մենատնտես	լավ
9.	գ. Հայկավան	093376972	Մենատնտես	լավ
10.	գ. Հայկավան	094719553	Մենատնտես	լավ

ԿՐԹԱԿԱՆ-ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՈՒՂՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

1. Ներածություն (դասարանի ընդհանուր բնութագիրը) V դասարանում սովորում են 10 աշակերտ՝ 6 տղա, 4 աղջիկ: Դասարանը գեղեցիկ և համախմբված է: Բավականին ակտիվ և խելացի աշակերտներ են, ցուցաբերում են լավ վարքագիծ: Ձևավորված է կուլեկտիվ, որտեղ երեխաները ընդունել են միմյանց, համերաշխ են ու հանդուրժող:

2. Ուսումնադաստիարակչական նախատեսվող աշխատանքներն ուսումնական տարվա ընթացքում-ներկայացվում է միջոցառումների օրացույցային պլանի աղյուսակ: Պետք է իրականացվի հայեցի, գեղագիտական, բարոյական, հայրենասիրական, սպորտային, քաղաքացիական դաստիարակությանը նպատակաուղղված միջոցառումներ, բաց դասեր, սպորտլանդիաներ, էքսկուրսիաներ, աշակերտների հայացքների, մոտեցումների բացահայտման ուղղությամբ քայլեր: Կարևորագույն միջոցը դասապրոցեսն է, որի ընթացքում երեխաներին տրվում են գիտելիքներ, հմտությունների զարգացում, կարողությունների դրսևորում, ինքնուրույնության նախաձեռնում, հանդուրժողականության խթանում:

3. Հայեցի դաստիարակություն

3.1-Հոգևոր դաստիարակությունը սկսվում է հայրենիքի հանդեպ սիրուց: Հայրենիքը սկսվում է տնից, հողից, ջրից: Հայեցի դաստիարակություն նշանակում է սիրել հայոց լեզուն, մեր ավանդույթներն ու սովորույթները, երգն ու պարը, մշակույթը, ազգային նվաճումները, հայտնագործությունները:

3.2-Գեղագիտական դաստիարակությունը մանկավարժների և դաստիարակողի համատեղ գործունեության գործընթաց է, որը ձևավորում է գեղագիտական կուլտուրա: Գեղագիտական դաստիարակության զարգացմանը մեծապես նպաստում են արվեստի օջախներ այցելելը, էքսկուրսիաները և այլն:

3.3-Ռազմա-հայրենասիրական դաստիարակություն. Հայրենասիրության դաստիարակումը իրականացնում ենք գրական ստեղծագործությունների ընթերցումով,

զրույցներով, աշակերտներին համապատասխան խմբակներում ընդգրկելով:

3.4- Ֆիզիկական դաստիարակությունը ուղղված է սովորողների օրգանիզմի ձևաբանական և ֆունկցիոնալ կատարելագործմանը, արտաքին միջավայրի անբարենպաստ պայմանների դեմ կայունության ձևավորմանը, հիվանդությունները կանխելուն և առողջության պահպանմանը:

3.5-Աշխատանքային դաստիարակություն նշանակում է զուգակցել սովորողների մտավոր և ֆիզիկական աշխատանքը: Այդ իսկ պատճառով հարկավոր է սովորողներին ընդգրկել հանրօգուտ աշխատանքում, աշխատանքը դարձնել անհրաժեշտություն:

3.6 Բնապահպանական դաստիարակություն. Նպատակը շրջապատող միջավայրի նկատմամբ դպրոցականների պատասխանատվության ձևավորումն է: Պետք է անձի մեջ դաստիարակել, որ բնությունը ազգային հասարակական հարստություն է, որը պետք է պահել խնամքով:

4. Դպրոց-ընտանիք կապը-ձևավորվում է ծնողների և մանկավարժների համատեղ գործունեությունից: Այդ համատեղ գործունեությունը նախատեսում է երեխայի հանդեպ միասնական պահանջների մշակում: Ծնողներին պետք է ներգրավել դպրոցական աշխատանքների կատարմանն ու կազմակերպմանը:

ՈՒՍՈՒՄՆԱԴԱՍՏԻԱԲԱԿՉԱԿԱՆԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

	Ամսաթիվ	Թեմա	Բովանդակություն	Արդյունք
1.	01.09.2023թ.	Գիտելիքի ու դպրության օր	Գաղափար տալ գիտելիքի կարևորության, դերի և նշանակության մասին: Կարողանալ աշակերտների մեջ սերմանել մեծ սեր ու հավատ դեպի գիրն ու գրականությունը:	
2.	08.09.2023թ.	Մեր իրավունքներն ու պարտականությունները	Խոսել իրավունքների և պարտականությունների մասին: Մտազրոհ հարց ու պատասխան:	
3.	15.09.2023թ.	Խաչմերուկները և դրանց տեսակները	Գաղափար տալ երթևեկության կանոնների մասին: Խոսել խաչմերուկների և դրանց ճիշտ անցկացման մասին: Առանձնացնել հետիոտնային անցումները, դրանցից օգտվելու կանոններն ու ձևերը: Խոսել և ներկայացնել լուսակրի կարևորությունը և օգտագործման ձևերը:	
4.	22.09.2023թ.	Աշնան գույները: Բնությունն աշնանը	Խոսել տարվա եղանակների մասին: Դրանցից առանձնացնել աշունը: Փոքրիկ շարադրանքի Միջոցով ներկայացնել աշնան ողջ հմայքը, գեղեցկությունը և օգտակարությունը:	

5.	29.09.2023թ.	Ընկերություն	<<Լավընկերը>> ստեղծագործության միջոցով ներկայացնել ընկերությունը: Խոսել լավ ընկերոջ հատկանիշների մասին և ներկայացնել առանձին-առանձին: Այնուհետև յուրաքանչյուրին հանձնարարել ներկայացնել իր լավագույն ընկերոջը՝ դրական բացասական հատկանիշներով:	
6.	06.10.2023թ.	Ճանապարհային գծանշումներ	Ներկայացնել, թե ինչ են իրենցից ներկայացնում ճանապարհային գծանշումները, ինչպես պետք է օգտվել դրանցից: Այդ ամենը ցուցադրել գործնականում:	
7.	13.10.2023թ.	Ընտանիքում ամեն մեկն իր գործն ունի	Ներկայացնել ընտանիքի անդամներին: Հանձնարարել աշակերտներին նկարել և ներկայացնել այն մարդկանց, ովքեր ապրում են իրենց ընտանիքում և համարվում են ընտանիքի անդամ: Այնուհետև ներկայացնել նրանցից յուրաքանչյուրի կատարած աշխատանքը ընտանիքում:	
8.	20.10.2023թ.	Ք/պ. Բնապահպանական աղետներ	Խոսել բնության մասին, ներկայացնել բնության առանձնահատկությունները: Այնուհետև ներկայացնել այն աղետները, որոնք սպառնում են մեր բնությանը: Լրացուցիչ նյութերի օգնությամբ փորձել հնարավորինս շատ տեղեկություն հաղորդել այն մեթոդների և միջոցների մասին, որոնց օգնությամբ հնարավոր կլինի կանխել բնությանը սպառնացող աղետը:	
9.	27. 10.2023թ.	Ք/պ. Ինչ է երկրաշարժը	Ներկայացնել երկրաշարժի առաջացման պատճառները: Բացատրել, թե ինչպես է այն կատարվում: Խոսել երկրաշարժից պաշտպանվելու ձևերի մասին: Ցուցադրել նկարներ և կարճամետրաժ հոլովակներ:	
10.	03.11.2023թ.	Ք/պ. Ճանապարհային երթևեկության կարգավորման նշանները	Նկարների միջոցով ներկայացնել ճանապարհային երթևեկության կարգավորման նշանները: Ցուրաքանչյուր նշանի նշանակություն բացատրել և ներկայացնել:	
11.	10.11.2023թ.	Ես ուզում եմ դառնալ...	Շարադրություն <<Ես ուզում եմ դառնալ...>>	
12.	17.11.2023թ.	Իմ հայրենիքը	Ներկայացնել մեր հայրենիքը՝ Հայաստանի Հանրապետությունը: Ներկայացնել խորհրդանիշները՝ զինանշանը, դրոշմը, օրհներգը: Մեր դարավոր պատմությունը ամփոփել հակիրճ խոսքով: Բազում հաղթանակներ կերտած, տառապած և խոշտանգված հայրենիքի պատմությունը ներկայացնել մեր սերունդներին: Ձևավորել նրանց մեջ անսահման սեր, ջերմություն,	

			հավատ հայրենիքի նկատմամբ, կատաղի պայքար հանուն հայրենիքի:	
13.	24.11.2023թ.	Ճանապարհային նշաններ	Ներկայացնել ճանապարհային նշաններն ու ցուցադրել:	
14.	01.12.2023թ.	Եկեք միմյանց ասենք ջերմ խոսքեր	Ձերմ խոսքերի արտաբերում մեկը մյուսի նկատմամբ: Դրանց կարևորության և անհրաժեշտության գիտակցում:	
15.	08.12.2023թ.	Աշակերտների տարրական գործողությունները կենցաղային վտանգավոր իրադրություններում	Ձևավորել և զարգացնել աշակերտների մեջ ուշադրությունն ու զգոնությունը, կարողանալ գործել իրավիճակին համապատասխան:	
16.	15.12.2023թ.	Երբ մեծանամ	Պարզել, թե աշակերտներից յուրաքանչյուրը ինչ մասնագիտություն է ուզում ընտրել և ինչ է անում դրա համար:	
17.	22.12.2023թ.	Փողոցն անցնելու կանոնները	Սկարների միջոցով ներկայացնել ճանապարհային երթևեկության կարգավորման նշանները: Յուրաքանչյուր նշանի նշանակություն բացատրել և ներկայացնել:	
18.	12.01 .2024թ.	Իմ ծնողները	Միրո, հարգանքի, դրական վերաբերմունքի դրսևորում ծնողի հանդեպ:	
19.	19.01.2024թ.	Ք/պ. Ինքնօգնություն և փոխօգնություն	Գաղափար այն մասին, թե ինչպես պետք է առաջին օգնություն ցուցաբերել տուժածին վնասվածքների դեպքում:	
20.	01.02.2024թ	Հաղթում է նա, ով չի հանձնվում	Պայքարի անհրաժեշտության գիտակցում: Հաղթանակի հասնելու ուղիների ներկայացում	
21.	08.02.2024թ	Տրանսպորտային միջոցների արգելակման ճանապարհը	Գաղափար տալ արգելող նշանների մասին	
22.	15.02.2024թ	Ընտանի և վայրի կենդանիներ	Ներկայացնել ընտանի և վայրի կենդանիներ: Ընթերցել լրացուցիչ նյութեր	
23.	22.02.2024թ.	Իմ ազատ ժամանակը	Պարզել, թե ով ինչպես է անցկացնում իր ազատ ժամանակը	

24.	01.03.2024թ.	Ք/պ. Արտակարգ իրավիճակներ իմասին ազդարարումը և բնակչության գործողությունների հաջորդականությունը	Ինչպես պետք է վարվել արտակարգ իրավիճակների պայմաններում: Ներկայացնել ցուցադրությամբ	
25.	08.03.2024թ.	Քո վարքագիծը տանը և դպրոցում	Ինչպիսի վարքագիծ պետք է ցուցաբերել տանը և դպրոցում: Ինչ իրավունքներ և պարտականություններ կան:	
26.	15.03.2024թ.	Տրանսպորտային միջոցների տեսակները	Ինչ տրանսպորտային միջոցներ կան, ներկայացնել դրանցից մի քանիսը	
27.	01.04.2024թ.	Գարնան երանգները	Ներկայացնել գարունը նկարի և շարադրանքի միջոցով	
28.	05.04.2024թ.	Սեղանի խաղեր երթևեկության կանոնների վերաբերյալ	Խաղի միջոցով ներկայացնել երթևեկության կանոնները	
29.	12.04.2024թ.	Աշակերտների տարրական գործողությունները կենցաղային վտանգավոր իրադրություններում	Գաղափար տալ այն գործողությունների մասին, որոնք պետք է իրականացվեն կենցաղային վտանգավոր իրավիճակներում	
30.	19.04.2024թ.	Ինչպես խուսափել հիվանդանալուց	Հիվանդությունից խուսափելու համար անհրաժեշտ միջոցների և մեթոդներին կայացում	
31.	26.04.2024թ.	Փողոցներում և ճանապարհների և աշակերտների վարքի կանոնների վերաբերյալ խաղեր և մրցույթներ	Կազմակերպել խաղ, որի ժամանակ աշակերտները կկարողանան ցուցաբերել ճիշտ վարքագիծ փողոցում և ճանապարհին:	
32.	03.05.2024թ.	Հանրագումարային պարապմունք	Կազմակերպել հանրագումարային պարապմունք	

33.	10.05.2024թ.	Ք/պ. Բնապահպանական աղետներ	Ինչ է իրենից ներկայացնում աղետը, ինչպիսի բնական աղետներ կան և ինչպես պետք է պաշտպանվել այդ աղետներից	
34.	17.05.2024թ.	Աշակերտների տարրական գործողությունները կենցաղային վտանգավոր իրադրություններում	Ներկայացնել աշակերտների գործողությունները կենցաղային վտանգավոր իրավիճակներում	

Դասղեկի աշխատանքի բնույթը,

Մանկավարժական գործառնությունները, նպատակը և աշխատանքի ուղղությունները

Դասղեկները դասարանի հետ հիմնական աշխատանք վարողներն են: Գործունեության շրջանակը ենթադրում է հետևյալ աշխատանքները.

1. Դասարանում ուսումնադաստիարակչական գործընթացի կազմակերպում՝

- հետևում է աշակերտների հաճախելիությանը (մասյանում նշում է բացակայությունները, հետևում է, որ դրանց համար փաստաթուղթ ներկայացվի),
- աշխատում է առարկայական ուսուցիչների հետ՝ առաջադիմության բարձրացման ուղղությամբ (պարբերաբար ստուգում է օրագրերը, վերլուծում է ընթացիկ և վերջնական գնահատականները)
- հետևում է աշակերտների կարգապահությանը:

2. Աշակերտների հետ արտադասարանական դաստիարակչական աշխատանքի կազմակերպում՝

- Կազմակերպում է դասարանական ժողովներ,
- Կազմակերպում է կոլեկտիվ ստեղծագործական աշխատանքներ,
- Կազմակերպում է այցելություններ թատրոն, համերգասրահ, թանգարաններ, ցուցահանդեսներ:

3. Սովորողների հանրօգուտ աշխատանքի (դպրոցամերձ տարածքի մաքրում և այլն) կազմակերպում:

4. Աշխատանք սովորողների ծնողների հետ՝

- Ծնողներից ակնկալում է, որ հետևեն երեխայի առաջադիմությանը,
- Ծնողների հետ անհատական զրույցներ է ունենում

- Ծնողական ժողովներ է կազմակերպում:
5. Ծանոթացում սովորողների սոցիալական պայմաններին`
    - Ծանոթանում է սովորողների ընտանիքի կազմին,
    - Նրանց բնակարանային և կենցաղային պայմաններին:
    - Բարոյահոգեբանական պայմաններին
  6. Դասարանի աշակերտների սննդի կազմակերպում (նյութական օգնության կազմակերպում):
  7. Թղթավարություն`
    - a. Ամփոփում է աշակերտների առաջադիմության տվյալները,
    - b. Լրացնում է դասամատյանը,
    - c. Լրացնում է անձնական գործերը,
    - d. Մշակում է դասղեկի աշխատանքային պլան:
  8. Աշխատանք մանկավարժահոգեբանական կարողությունների խորացման ուղղությամբ:

Դասղեկական ժամի դաստիարակչական գործառույթները

Դասղեկական ժամը աշակերտների հետ դաստիարակչական աշխատանքի կազմակերպման կարևորագույն ձևերից մեկն է: Այն ներառվում է դասացուցակի մեջ և անց է կացվում յուրաքանչյուր շաբաթ` որոշակի օր:

Դասղեկական ժամի ձևերը տարբեր են. դասախոսություն, զրույց, բանավեճ, վիկտորինա, մրցույթ, խաղ, կոնֆերենս, հեռակա ճանապարհորդություն, տոն և այլն:

Դասղեկական ժամը կատարում է հետևյալ դաստիարակչական ֆունկցիաները. կրթական, կողմնորոշման, ուղղորդման և ձևավորման:

Կրթական ֆունկցիա- կարևորվում է նրանով, որ դասղեկի ժամը ընդլայնում է աշակերտների գիտելիքների շրջանակը: Դասղեկական ժամի առարկա կարող է հանդիսանալ գիտությունների տարբեր ոլորտներից բերված տեղեկություններ, սոցիալական կյանքի երևույթներ, երեխաների հոգեբանական խնդիրներ:

Կողմնորոշող ֆունկցիա- նպաստում է իրադարձություններին և երևույթներին բարոյական գնահատական տալու ժամանակ` հենվելով բարոյական և հոգևոր արժեքների վրա, աշակերտների մոտ աշխարհի հանդեպ որոշակի վերաբերմունքի ձևավորմանը: Հաճախ դասղեկական ժամերը օգնում են

աշակերտներին կողմնորոշվել հասարակական արժեքների մեջ:

Ուղղորդող ֆունկցիա-դաստեղծի ժամի այս ֆունկցիան նախատեսում է աշակերտների գործունեության կազմակերպում, ազդելով նրանց վարքագծի վրա, որպեսզի գիտելիքները վերածվեն համոզմունքի:

Ձևավորող ֆունկցիա- արտահայտվում է աշակերտների մոտ իրենց արարքների և իրենք իրենց գնահատելու կարողության ձևավորման մեջ, օգնում է վարել երկխոսություն, շարադրել փաստերով, արտահայտել սեփական կարծիքը:

Հաճախ դաստեղծի ժամը միաժամանակ կատարում է նշված բոլոր չորս ֆունկցիաները. Այն և՛ կրթում, և՛ կողմնորոշում, և՛ ուղղորդում, և՛ ձևավորում է աշակերտներին: Այս ֆունկցիաները, հնարավորինս պետք է արտացոլվեն դաստիարակչական միջոցառման նպատակի ձևակերպման մեջ:

Դաստեղծի ժամերի թեմատիկան տարբեր է: Դաստեղծի ժամերը կարող են նվիրվել.

- բարոյաէթիկական
- գիտության և իմացության
- գեղագիտական
- պետության և իրավունքի
- հիգիենայի և առողջ ապրելակերպի
- հոգեբանական
- բնապահպանական
- համադարձությունների, տոնական օրերի/խնդիրների:

Դաստեղծի խնդիրը–ստեղծել մանկավարժական տարածք երեխայի ինքնության զարգացման, նրա ներաշխարհի հարստացման համար:

Լավ է, երբ երեխաների հետ շփվելիս դաստիարակը կառաջնորդվի յուրահատուկ կանոնակարգով, որը իր մեջ ներառում է այսպիսի կանոններ.

- Միբել երեխաներին
- Երբեք չմոռանալ խրախուսել երեխաներին լավ արարքի համար
- Երբեք չհամեմատել երեխաներին
- Չունենալ սիրելիներ
- Երբեք չբողոքել երեխաներից
- Կարողանալ ներել
- Կարողանալ օգնել
- Կարողանալ համբերել և սպասել
- Կարողանալ հետաքրքիր մարդ լինել
- Կարողանալ սիրով պահանջել և սիրել պահանջելով
- Կարողանալ յուրաքանչյուրի համար բարի խոսքեր գտնել
- Կարողանալ ընդհանուր լեզու գտնել ուսուցիչների և ծնողների հետ

- Կարողանալ ցանկացած աշխատանք կատարել երեխաների հետ
- Յուրաքանչյուր երեխայի մոտ գտնել կարևոր որակներ և ջանալ զարգացնել դրանք
- Ամեն ինչ հորինել նրանց հետ միասին, այլ ոչ թե նրանց փոխարեն
- Սովորեցնել երեխաներին բարություն, պատասխանատվություն, հարգանք իրենց և մյուսների նկատմամբ:

Դասղեկությունը բավականին աշխատատար, բարդ գործ է: Միշտ պետք է զբաղվել երեխաների հետ, միշտ նոր սնունդ տալ նրանց ուղեղին, պատկերացմանը, հոգուն:

Դասարանական ծնողական խորհրդի կազմը

Նախագահ՝ Էմմա Գուրգենի Խաչատրյան

Անդամներ՝ Ֆրիդա Արթուրի Գրիգորյան

Աննա Վազգենի Գաբրիելյան

Նոյեմ Ջանիկի Շահինյան

2023-2024 ուստարվա

Ծնողական ժողովներ

Քննարկվող հարցեր		Ամիս, ամսաթիվ
1.	.Դասարանական ծնողական խորհրդի ընտրություն: .Կարգապահական հարցերի քննարկում: .Խոսել բացակայությունների մասին, ծնողներին տեղյակ պահել առնչվող խնդիրների մասին.	11.09.2023
2.	.1-ին կիսամյակի արդյունքների ամփոփում: .Ուսման առաջադիմության և բացակայությունների հետ կապված հարցերի քննարկում:	04.12.2023
3.	1.Կազմակերպչական հարցերի քննարկում: 2.Կարգապահական հարցերի քննարկում:	04.04.2024

4	.2023-2024 ուսումնական տարվա ուսումնադաստիարակչական աշխատանքների ամփոփում . Ընթացիկ հարցեր	18.05.2024
---	--	------------

Անապահով ընտանիքների երեխաներ՝
Հարությունյան Հարություն Համբարձումի
Ծնողագուրկ աշակերտ չկա
Այլազգի աշակերտ չկա

Ծնողական ժողով

«Խրախուսումն ու պատիժը՝ որպես դաստիարակչական մեթոդ ընտանիքում»

Ժողովը ընթանում է ինտերակտիվ ձևով:Բոլոր ներկաները բաժանված են խմբերի:

- ✓ «Խրախուսման» խումբ
- ✓ «պատժի» խումբ
- ✓ «փորձագետների» խումբ
- ✓ «ծնողների» խումբ:

Գրատախտակին գրված է ժողովի նախաբանը:

Ինչպես դեղորայքը չի ծառայում նպատակին, եթե չափաբաժինը չափից շատ է, այնպես էլ խրախուսումն ու քննադատումը՝ երբ անցնում են արդարության չափը:

Ա.Շոպենհաուեր

Դասղեկի ներածական խոսք

Ինչպես դաստիարակել երեխային՝ բացահայտել ու համար այն լավագույնը, որը կա նրա մեջ, և արտահայտել ողջ լավագույնը, որը կա մեր մեջ: Միակ, բացառիկ բաղադրատոմս չկա և չի կարող լինել:

Ինչպես որ չկան իդեալական երեխաներ, այնպես էլ չկան իդեալական ծնողներ:

Ծնող լինել՝ նշանակում է շարունակ սովորել ծնող լինել, զարգացնել կանխազգացողությունը, հնարավորության սահմաններում

ինքնակատարելագործվել:

Պատժելը և խրախուսելը՝ որպես դաստիարակության մեթոդ, ոչ միշտ են դրական դեր խաղում երեխայի անձի զարգացման ընթացքում, սակայն ծնողները հաճախ են դրանք կիրառում: Ահա, այս մասին է մեր այսօրվա զրույցը:

Շատ հաճախ երեխան դառնում է նյարդային, ագրեսիվ և անհավասարակշիռ, երբ ծնողները սխալ ու կոպիտ են կիրառում նրանց հանդեպ պատժի միջոցները, և որքան էլ տարօրինակ հնչի, նաև խրախուսանքի միջոցները:

Փորձենք հասկանալ՝ ի՞նչ է պատիժը և խրախուսանքը, ինչպիսի՞ն են դրանք լինում և անրաժե՞շտ են արդյոք դաստիարակության մեջ:

Սկսենք մեր աշխատանքը:

1. Քննարկվում են հարցեր. «Ին՞չ է խրախուսանքը» և «Ին՞չ է պատիժը»: Քննարկումը կատարվում է հետևյալ սխեմայով.

- Խմբերի պատասխանները /խրախուսում և պատիժ/
- Լսարանի կարծիքը/ծնողներ/
- Փորձագետների կարծիքը:

1. «Ծնողների կողմից ի՞նչ խրախուսման կամ պատժի կիրառման տեսակներ են օգտագործվում» հարցի քննարկում: Աշխատանք խմբերով:

- Խմբերի պատասխանները
- Ծնողների կարծիքը
- Փորձագետների կարծիքը:

4-9 դասարանցիների ծնողական ժողովի նախապատրաստման

ժամանակ կատարվել է նախնական անկետավորում տվյալ թեմայով:

Առաջարկվում է տեսնել, թե այդ առումով ինչ են մտածում

երեխաները: Ցուցադրվում են սահիկներ:

Սահիկ 1. «Աշակերտների կողմից տրված խրախուսման և պատժման բացատրությունները»:

Սահիկ 2. «Ինչպես են ընտանիքում կիրառվում խրախուսումն ու պատիժը»:

Մեջբերումներ դպրոցականների հարցաթերթիկներից.

- ✦ «Իմ ընտանիքում չկա ոչ խրախուսանք, ոչ պատիժ: Մեզ մոտ պայմանագրային հարաբերություններ են՝ արա սա, փոխարենը ստացիր դա, չես անի՝ ոչինչ էլ չես ստանա: Միգուցե դա սառն է, բայց ինձ ձեռք է տալիս»:
- ✦ «Ինձ հաճախ են պատժում, իսկ խրախուսելու մասին անգամ խոսք լինել չի կարող, չնայած այն բանին, որ ջանում եմ ամեն ինչ անել»:
- ✦ «Ինձ վրա չեն բարկանում, բայց առանձնապես չեն էլ գովում»:

2. Հարցերի քննարկում.

- Ինչի՞ համար է պետք պատժել երեխային:
- Ինչի՞ համար է պետք խրախուսել երեխային:

Քննարկումը կատարվում է նույն սխեմայով:

Ծնողական ժողովի նախապատրաստման ընթացքում երեխաներին հանձնարարված էր պատասխանել մեկ հարցի. «Եթե ես լինեի հրաշագործ, ապա ինչից կազատվեի դաստիարակության մեջ»: Տեսեք, թե ինչ պատասխաններ են տվել մեր աշակերտները:

Ցուցադրվում է այս հարցի պատասխաններին համապատասխանող սահիկը:

3. Սահիկը դիտելուց հետո լսարանը, որպես խմբային աշխատանք, ավարտում է հետևյալ անավարտ նախադասությունները.

«Ես գովում եմ երեխային, եթե...», «Ես բարկանում եմ երեխայի վրա, եթե...»,
 «Ես նրան նվերներ եմ տալիս, եթե...», «Ես արգելում եմ նրան, եթե...»:

Խմբերի ներկայացուցիչները ներկայացնում են աշխատանքի արդյունքները:

Դասղեկը անց է կացնում խմբային աշխատանքի արդյունքների քննարկում:

Ապա առաջարկվում է դահլիճում ներկա ծնողներին կարդալ իրենց կողմից ավարտված նախադասությունները և խոսքը տալիս է փորձագետներին:

Դասղեկ

4. Առաջարկում եմ քննարկել որոշ խնդրահարույց իրավիճակներ, որոնց կարելի է բխավել կյանքի ընթացքում:

Իրավիճակ 1

Ծնողները երկար մտածում են՝ ի՞նչ նվիրել իրենց աղջկան ուսումնական տարին ավարտելու կապակցությամբ, որպես խրախուսանք՝ լավ սովորելու համար: Գնեցին գեղարվեստական գիրք և ամառային լուսանկարների ալբոմ: Նվերը ստանալով՝ աղջիկը բարկացավ. «Ես մտածում էի, որ դուք ինձ համար որևէ արժեքավոր բան կգնեիք: Ա՛յ, օրինակ, ընկերուհուս ծնողները անվավոր չմուշկներ են նվիրել»:

Իրավիճակ 2

Ընտանիքում փոքրիկ է ծնվել, որից հետո ավագ որդու վարքագիծը կտրուկ փոխվել է: Ավելի շատ ագրեսիվություն է սկսել ցուցաբերել ծնողների նկատմամբ:

Փոքր եղբայրը նույնպես դարձել է նրա ագրեսիայի առարկան: Հերթական անգամ, երբ մայրը խնդրում է նրան զբաղվել փոքր եղբոր հետ, նա պատասխանում է. «Ես դայակ չեմ»: Ծնողները բարկացան և պատժեցին նրան:

Իրավիճակ 3

Ընտանիքում ընդունված կարգ կա, որ երեխաները շաբաթվա վերջում հաշվետվություն են ներկայացնում իրենց ուսման վերաբերյալ: Եթե ծնողների կարծիքով արդյունքները լավ են, ապա երեխաները խրախուսվում են դրամով: Եթե երեխաների ուսումնական արդյունքները ծնողներին չեն բավարարում, ապա նրանք, որպես պատիժ, պետք է աշխատեն տանը կամ ամառանոցում՝ մաքրություն անեն, ջրեն այգին և այլն: Երեխաները ջանում էին սովորել, որպեսզի խուսափեն աշխատանքով պատժվելուց:

Ընթանում է իրավիճակների քննարկում:

Դասղեկ՝ Կարողացա՞նք մենք այսօրվա մեր հանդիպման ընթացքում պատասխանել. «Ինչպե՞ս ճիշտ կիրառել պատիժն ու խրախուսանքը» հարցին: Երևի թե ոչ, որովհետև դրա հստակ պատասխանը ոչ-ոք չգիտի: Երեխայի դաստիարակությունը բազմաթիվ գործոններից է կախված և ունի անհատական առանձնահատկություններ: Կարևոր է, թե ինչպես են ձևավորվում նրանց փոխհարաբերությունները, ինչքանով են երեխաները և ծնողները հույզերով մտերիմ միմյանց հետ: Ես հաջողություն եմ մաղթում ձեզ՝ ձեր երեխաների դաստիարակության հարցում: Եվ վերջում ուզում եմ մի քանի մեջբերումներ անել Դորոտի Լոու Նոլթի «Հեղափոխություն կրթության մեջ» գրքից.

- Երեխաները սովորում են այն ամենը, ինչ տեսնում են իրենց շուրջը:
- Եթե երեխան ապրում է քննադատության մթնոլորտում՝ նա սովորում է քննադատել:
- Եթե երեխան ապրում է թշնամության մթնոլորտում՝ նա սովորում է պատերազմել:
- Եթե երեխան շրջապատված է խղճահարությամբ՝ նա սովորում է ինքն իրեն խղճալ:
- Եթե երեխան զգում է խրախուսանք՝ նա սովորում է ինքնավստահ լինել:
- Եթե երեխային գովում են՝ նա սովորում է բարեհամբույր լինել:
- Եթե երեխան ապրում է սիրո մթնոլորտում՝ նա սովորում է սիրել:
- Եթե երեխան ապրում է անվտանգության զգացումով՝ նա սովորում է

հավատալ ինքն իրեն և շրջապատին:

Դասարանի ղեկավարը (այսուհետ՝ դասղեկ), իսկ տարրական դպրոցում՝ դասվարը՝

- 1) Դաստիարակչական աշխատանք է կատարում իր դասարանի սովորողների շրջանում, հայտնաբերում է կյանքի դժվարին իրավիճակում հայտնված սովորողի (ընտանիքի) և դրա մասին մեկ օրյա ժամկետում տեղեկացնում է դպրոցի տնօրենին՝ սերտորեն համագործակցելով մյուս մանկավարժական աշխատողների հետ.
- 2) Մասնակցում է իր ղեկավարած դասարանում սովորողների կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիքի դիտարկմանը, բացահայտմանը, գնահատմանը և մանկավարժահոգեբանական աջակցության համապատասխան ծառայությունների մշակմանը, դրանց ապահովմանը.
- 3) Նպաստում է սովորողների նկատմամբ դպրոցի և ընտանիքի միասնական մանկավարժական պահանջների կատարման ապահովմանը.
- 4) Անհրաժեշտության դեպքում սովորողների համար կազմակերպում է ուսումնական օգնություն.
- 5) Իրականացնում է դասարանի համար սահմանված գործավարությունը, էլեկտրոնային գրանցումները, դպրոցի տնօրինությանը ներկայացնում սովորողների առաջադիմության, հաճախումների և վարքի մասին տեղեկատվություն.
- 6) Կազմակերպում է սովորողների առողջության ամրապնդմանն ու ֆիզիկական զարգացմանը նպաստող միջոցառումներ, մրցույթներ, նպատակային էքսկուրսիաներ, շրջագայություններ և այլ միջոցառումներ.
- 7) Դպրոցի մանկավարժական խորհրդի քննարկմանն է ներկայացնում սովորողին խրախուսանքի կամ կարգապահական տույժի ներկայացնելու հարց:

